

TURVALLISUUS HEVOSLAITUMELLA

13.6.2013

Marianna Myllymäki

Research Assistant MTT Equines 1988-
(Stablemaster)

08/06/2012 01:12 PM

Suuren hevoslauman hoitajalta vaaditaan

- Kokemusta ja taitoa ennakoida
- Hevosen tarpeiden ja lajiluonteen tietämystä
- Ymmärrystä, että
 - toiset hevoset ovat jo syntyjään selvästi arempia
 - hevosen aikaisemmat kokemukset ja opitut asiat ovat merkitseviä
 - hevosten keskinäinen hierarkia luo perusturvallisuuden
 - hevonen on herkkä aistimaan

08/06/2012 12:53 PM

Vaaratilanteita voi aiheuttaa

- Pelkäävä ja ryntäävä hevonen
- Uusi ympäristö, uusi lauma, uudet käsittelijät
- Rotu, ikä, sukupuoli, temperamentti, terveys
- Hevosen hermostollisen systeemin, mielentilan, seksuaali- tai maternaalikäyttäytymisen vaikutus (esim. tamma suojelee varsaansa)
- Käsittelemättömyys varsana, epäonnistuneet oppimistilanteet, ei luota ihmiseen

Hevostaidot - edellytys miellyttävään ja turvalliseen yhteistyöhön hevosen kanssa

- Vaikka hevosten oma laumakäyttäytyminen perustuu pitkälti negatiivisen vahviteen käyttämiseen, niin ihmisen taitamaton hevosen käsittely saattaa tehdä hevosesta epäluuloisen, hermostuneen ja arvaamattoman.
- Hyvät kokemukset ihmisen kanssa tekevät hevosesta helpommin yhteistyöhaluisen
- Samalla ihmisen täytyy tehdä hevoselle selväksi oma johtajuutensa selkeällä, itsevarmalla ja rauhallisella käytöksellä
- Sillä hevonen ei ymmärrä ehkä tai katsotaan myöhemmin, vain tässä ja nyt tehoaa

Laumassa hevoset ovat enemmän hevosia kuin muuten ihmisen käsittelyssä

- Hevoset eivät ole tasa-arvoisia, johtajan edestä täytyy väistyä
- Hevonen ei välttämättä huomaa jos ihminen osuu potkun tai hampaiden tielle laumajärjestyksestä kamppailtaessa
- Varsinkin nuorille hevosille lauma on paras mahdollinen käytöstapojen opettaja

Hevosen käytöksen ennakoiminen

- Hevonen viestii sanattomasti:
- Vartalon asento, häntä, korvat, silmät, sieraimet, suu ilmaisevat
- Erilaiset eleiden ja asentojen yhdistelmät

Hevonen viestittää

- Häntä viuhdoon, levottomat korvat ja silmät – hermostunut
- Silmät ja korvat lurpallaan, pää alhaalla – levollinen

Hevonen temppuilee vai pelkää

- Uhkaavia ilmiöitä ovat uudet, tuntemattomat asiat ja äänet
- Hevosen vastustelu johtuu pelosta, ikävistä kokemuksista tai hitaasta oppimisesta
- Usein hevonen ei ymmärrä mitä siltä vaaditaan
- Hevosen lukemistaito

Hevosen aistit - näkö

- Hevosella on sokea alue lähellä suoraan edessä sekä hännän takana
- Jo yhdellä silmällä hevonen näkee häntäänsä asti, mutta epätarkasti
- Siksi se säikähtää oudonnäköisiä esineitä ja yllättäviä liikkeitä
- Hevonen kääntää päätään, jotta se saa käyttöönsä bi-
okulaarinäön ja tarkkuuden

Hevosen aistit - näkö

- Hämärässä hevonen näkee 3-4 kertaa paremmin kuin ihminen
- Hevonen sokaistuu ihmistä herkemmin
- Varjon hevonen saattaa kokea reikänä
- Kestää hetken ennen kuin pupilli ehtii sopeutua esim. siirryttäessä kirkkaasta valosta pimeämpään paikkaan

Hevosen aisti - kuulo

- Hevosen normaali kuuloualue on 60 Hz-33,5 kHz (ihminen 20 Hz-20kHz)
- Hevosella on kyky kuulla korkeampia ääniä paremmin ja matalia ääniä huonommin kuin ihminen
- Saaliseläimen tulkinta äänistä

Hevosen aistit – tunto ja haju

- Hevonen tunnistaa toisia hevosia ja esineitä hajuaistin perusteella
- Hevonen saattaa säikähtää laitumella vierasta hajua
- Hevosen tuntoaisti on erittäin herkkä
- Kivunsietokyky yksilöllistä

Hevosen aistit – tunto ja maku

- Hevoset tietävät joko opitusti tai hajun ja maun perusteella mikä on syötäväksi kelpaavaa
- Kasvin myrkyllisyys voi olla erilainen kasvin eri osissa ja muuttua kasvin iän mukana

Turvallinen hevosten käsittely ja hoito

- Tarkastus aamuin illoin
- Poikkeavuudet huomaa helpommin, kun on etukäteen painanut mieleen hevosten lepoajat ja –paikat, tavat liikkua ja käyttäytyä
- Joka päivä pyrähdytys juoksuun
- Erillään olevan hevosen tarkempi tarkastus
- Tunnustelu, pulssit

Turvallinen hevosten käsittely ja hoito

- Käsiteltäessä pyritään olemaan niin, ettei hevoselle käännetä selkää
- Asianmukainen pukeutuminen
- Mielellään turvakengät
- Rauhalliset liikkeet

Turvallinen käsittely ja hoito

- Laumasta erotettu hevonen saattaa tuntea olonsa epävarmaksi
- Häiriötekijöitä poistetaan ja hevonen pidetään ystäviensä lähellä mahdollisuuksien mukaan

Turvallinen käsittely ja hoito

- Tuulisella ja myrskyisellä säällä monet hevoset ovat tavallista hermostuneempia
- Vaikean hevosen kanssa voi joutua käyttämään apukeinoja: avustaja, silmien peittäminen, korvatulpat, huulipuristin, korvasta vääntäminen, eläinlääkärin määräämät rauhoitusaineet
- Kotona/tallilla on kerrottava laiturille meno, puhelin on pidettävä mukana

Turvallinen laidun

- Aidat tarkastetaan päivittäin
- Ympäristön seuranta; esim. sateiden vuoksi voi muodostua vaarallisia kuoppia
- Portit sijoitetaan tilaavaan ja tasaiseen paikkaan
- Sähköaidassa varoituskyyltit
- Usein laidunhevoseet viettävät lepoaika portin läheisyydessä tai tallia lähimpänä olevan laitumen osassa

Turvallinen ja hyvä laidun

- Laitumen puhtaus, rehun riittävyys, sopivat laidunkumppanit, tilaa väistää
- Maaston, kasvillisuuden sekä maapohjan oltava sopiva
- Rauhallinen ympäristö
- Tarvittaessa suojaa sään vaihtelulle
- Tyytyväinen hevonen on aina helpompi käsitellä

08/06/2012 01:19 PM

Turvallinen laidun

- Aikuinen aina vastuussa hevosien ja laitumen hallinnasta
- Totutus kaikkiin muutoksiin
- Lohkon vaihto ajoissa
- Lisäruokinnassa varovaisuus; hierarkian huomioiminen, useampi ruokintapiste ja annokset kauas toisistaan

Hevosihmisten tapaturmat

- Vuosittain sattuu kymmenittäin tapaturmia
- Osa johtuu hevosen käytöksestä, mutta osa johtuu täysin hevosesta riippumattomista syistä kuten liukas alusta, kuopat, huonot kengät, väärät työmenetelmät ja työskentelyasennot
- Hyvät käytännöt parantavat terveyden ja turvallisuuden lisäksi tehokkuutta
- Kaikki tapaturmat yritetään torjua ennakolta, ”läheltä piti”- tilanteita ei vähätellä ja riskejä arvioidaan etukäteen

Tarkkana laitumella

- Suuren hevoslauman hoitaminen laitumella voi olla riskialtista
- Laidunhevosten säännöllinen ja tiheä tarkkailu nopeuttaa mahdollisen tarvittavan hoidon aloittamista ja sairaudesta paranemista
- Tarkkailu harjaannuttaa ihmistä huolehtimaan hevosten riittävästä ruuan ja veden saannista sekä auttaa huomaamaan maaston ja aitojen muutokset
- Kaikissa hevoslaumoissa on oma johtajansa sekä säärittävä pahnepohjimmainen ja jokaisella muullakin on tietty paikkansa ”nokkimisjärjestyksessä”
- Ylempiarvoiset hevoset puolustavat ja vahvistavat auktoriteettiaan jatkuvasti
- Hevoset tönivät ja varsinkin ihmisen jalat tallantuvat helposti, kun ylempiarvoiset hevoset kurittavat alempiaan

Turvallisuusvinkit laitumelle – Varustaudu

- Käytä tukevia, mielellään turvakenkiä ja ihoa suojaavaa vaatetusta
- Käytä hevosta taluttaessasi riimunnarua ja hanskoja
- Varmista etteivät hiuksesi tai päähineesi häiritse näkyvyyttä
- Pidä aina puhelinta mukanas

Turvallisuusvinkit laitumelle – Muista

- Juttele, laula tai vihellä kuuluvasti, jotta kaikki hevoset huomaavat sinut
- Tee oma johtajuutesi selväksi itsevarmalla ja rauhallisella käytöksellä
- Vältä herkkupalojen viemistä laitumelle

Turvallisuusvinkit laitumelle - Varo

- Älä anna hevosten parveilla ympärilläsi
- Varo erityisesti portilla ryntääviä hevosia
- Varo jäämästä selvittelyjen väliin. Hevoset voivat olla kateellisia myös jos toinen saa huomiota ihmiseltä.

Turvallisuusvinkit laitumelle – Havannoi

- Tunnista ylimmät, seuraa elekieltä, pään ja korvien asentoa ja hännän huiskimista.
- Alimmaiseta viihtyvät lauman reunamilla.
- Seuraa missä mahdollinen ihmiskaverisi liikkuu laitumella

Turvallisuusvinkit laitumelle – Ennakoi

- Huomioi olosuhteet, hevoset ovat normaalia levottomampia hyönteisten kiusaamina tai tuulisella säällä
- Ennakoi asioita, jotka saavat hevosien pelästymään
- Esittele uudet asiat ja esineet hevoselle joka puolelta
- Käytä avustajaa ja tutustuta hevonen vieraaseen ihmiseen antamalla sen hetki haistella tätä

Turvallisuusvinkit laitumelle – Hoitaessa huomioi

- Vältä aiheuttamasta konfliktia, älä tuo eriarvoisia hevosia lähekkäin tai vierasta varsaa toisen varsallisen viereen
- Pidä hoidettava hevonen omien ystäviensä lähellä
- Hoitotilanteessa vältä uusia ääniä tai peitä ne omalla äänelläsi
- Vältä voimakkaan hajuisia hoitotuotteita
- Rapsuta hevosta samalla kun teet hoitotoimia

Kiitos kuuntelijoille!

